

karskih in čebelarstvih zadrugah. Udeleževali so se pri kmetijskih in sadjarskih razstavah itd.

V naši banovini imamo 406 hranilnic in posojilnic, 322 kmetijski podružnici, 193 sadjarske in vrtnarske zadruge, 45 mlekarstvih, 85 čebelarstvih, 18 hmeljskih, 15 vinogradniških, 52 pašniških zadrug.

Opaža se tudi lep porast društva kmetijskih fantov in deklet. Po zadnji statistiki, ki smo jo dobili je ustanovljenih že 114 društev z 11.347 člani.

Pri posojilnicah in hranilnicah je zasedlo učiteljsko v preteklem šolskem letu 14 predsedniških mest, 27 tajniških oz. blagajniških mest, 30 odborniških, 27 jih je bilo v nadzornem odboru. Pri kmetijskih podružnicah je bilo iz učiteljskih vrst 9 predsednikov, 50 tajnikov oz. blagajnikov, 39 odbornikov in 36 članov nadzornega odbora. Pri sadjarskih in vrtnarskih podružnicah je sodelovalo učiteljsko tako-le: 38 na predsedniških mestih, 43 v nadzornem odboru, 87 pa kot tajniki oz. blagajniki, 54 pa na drugih odborniških mestih. Pri mlekarstvih zadrugah se je učiteljsvo udeleževalo le bolj malo; 2 kot predsednika, 4 v nadzornem odboru in 5 na tajniških oziroma blagajniških mestih. Več jih je sodelovalo v čebelarstvih podružnicah, in

sicer sta bila to 22 učitelja predsednika, 18 odbornikov, 23 članj nadzornega odbora in 26 tajnikov oz. blagajnikov. V hmeljskih podružnicah: 1 predsednik, 2 tajnika oz. blagajnika in 2 odbornika. V vinogradniški zadruzi: 2 predsednika, 1 tajnik oz. blagajnik, 3 odborniki, 3 člani nadzornega odbora. Pri pašniški zadrugi: 3 tajniki oz. blagajniki in 1 član nadzornega odbora. Pri sresko-kmetijskem odboru so bili 4 učitelji podpredsedniki, 8 je bilo tajnikov oz. blagajnikov, 3 odborniki in 10 v nadzornem odboru. Pri društvu kmetijskih fantov in deklet: je imelo 13 učiteljev predsedniška mesta, 15 je bilo blagajnikov oz. tajnikov, 13 odbornikov in 8 članov nadzornišva. Pri kmetijskih oz. sadjarskih razstavah je sodelovalo 190 učiteljev. Pri pogozdovanju golčav sta sodelovala 442 učitelja, v svojem službenem okraju so predavali 764 učitelji, izven službenega kraja pa 137.

S čebelarstvom se je bavilo 256, s sadjarstvom 434, z vinogradništvom 81, s plemensko rejo kokoši pa 229.

Od 1318 učiteljev in 2075 učiteljic, ki so nastavljeni na šolah, je sodelovalo za podvig kmetijstva 14 sreskih referentov, 736 šolskih upraviteljev, 396 učiteljev in 988 učiteljic.

Na kmetijsko-nadaljevalnih šolah je poučevalo 85, na gospodinjstvo-nadaljevalnih šolah pa 121 učiteljska moč.

Šolstvo v savski banovini

Stanje šolstva v savski banovini je naslednje:

Srednjih šol je 37, od teh je 33 drž. in 4 priv., 29 je 8 razrednih, 8 pa 4 razrednih, moških 11, ženskih 6, ostalih 20 je mešanih. V tem letu je 20.384 učencev (12.822 moških, 7551 ženskih). Obisk srednjih šol nazaduje. V zagrebskih srednjih šolah je ena tretina vseh učencev. Banovina izda vsako leto za srednje šole mnogo denarja, vendarle pa ne toliko, kolikor bi bilo potreba. V Zagrebu sta potrebni dve zgradbi. Novo gimnazijsko poslopje potrebuje Gospić, Karlovac, Osijek, Nova Gradiška, Senj, Krk, Otočac in Brod. Zagreb ima 6 gimnazij, moral pa bi jih imeti 10, da bi ureditev ustrezala zakonskim predpisom.

Učiteljskih šol je v savski banovini 9 (8 državnih, 1 privatna v Zagrebu). Število učencev je padlo, to pa zato, ker se ne sprejemajo na učiteljske učence, ki so dovršili meščansko šolo, ker se v prvi razred sprejemajo samo učenci, ki so dovršili nižji tečajni izpit z odličnim uspehom. V Čakovcu so jih sprejeli s prav dobrim uspehom 20. Tako je samo ta šola popolna, dočim imajo ostale samo 2., 3., 4. in 5. razred. (V Kastvu samo 4. in 5.) V vseh učiteljskih šolah je 836 učencev (302 moška, 534 ženske), v preteklem letu jih je bilo 1248.

Meščanskih šol je 50 (44 drž. in 6 priv.). 2 sta čisto moški, 6 je čisto ženskih. Ostale so mešane. V preteklem letu je bilo 9113 učencev, v tem letu pa jih je 9367. V mestu številno raste, v provinci pada. Meščanske šole vzdržujejo občine, bi pa bi jim morale posvečati več pažnje.

Narodnih šol je 1804 (1786 drž., 18 priv. in 5 vadic na učiteljskih). Odobrenih je bilo 16 novih šolskih občin. V tem šolskem letu je bilo zgrajenih 19 novih šol, 43 šolske zgradbe pa so v delu, 9 se jih prezidava, 2 pa se adaptirata. Je pa še mnogo krajev, kjer vsi otroci ne morejo v šolo, bodisi, da je šola predaleč, bodisi, da so otroci šibki, da nimajo obleke, da so šole premajhne in pretesne itd. Najhujši v tem pogledu so nekateri liški predeli, Zagorje

in kraji dolnjemihovljaškega, slatinskega in našičkega sreza. Poleg tega je mnogo šol takih, ki so že odslužile in obstoja nevarnost, da se porušijo. Šolski proračuni se vsako leto zmanjšujejo, radi česar trpi šolstvo in učiteljsvo. Šolski proračuni so znašali za preteklo leto 30.553.685 Din, torej 5% občinskega proračuna, ki je znašal 500.630.695 Din. Najhujše pa je to, ker je bilo od omenjenega proračuna za šole šolskim odborom izplačanih samo 14.385.768 Din; občine pa so od 500 milj. porabile samo 285 milj. To je šolam vsekakor premajhna dotacija.

Da so šole pretesne, se najbolj razvidi iz tega, da razrede, ki so namenjeni za 40—50 učencev poseča do 100 in še več. Pouk je v malo šolah reden, 1804 šole imajo 4547 oddelkov, od teh je 4051 oddelkov z našim narodnim jezikom, a 54 oddelkov s tujim učnim jezikom (8 češkoslovaškim, 46 nemškim).

Šolobveznih otrok je 283.190 (147.678 dečkov in 135.512 deklic. Letos jih je 10.251 več nego lani. Od teh šolobveznih jih obiskuje osnovne šole 268.040, višje narodne pa 4967. Privatne šole obiskuje 1787 otrok. V šolo ne hodi 8396 šolobveznih ali 2.9%. V preteklem letu ni obiskovalo šole 13.991 otrok ali 5%.

Učiteljev v narodnih šolah je 4572 (1949 moških, 2623 ženskih — 42% do 58%).

Lepo boste oblečeni

ako si nabavite tkanine za plašče, kostume ali obleke pri tvrdki

A. ŽLENDER
LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Tvrdka ima ogromno izbiro različnega manufakturnega blaga, res dobrih kvalitet, okusnih vzorcev in barv in skrajno solidnih cen.

Učiteljsvu popust! — Vzorci na zahtevo!

Izobražena mati — zdrav in kreposten naraščaj. Brez izobrazbe ni demokracije, niti svobode.

Naloge ljudske vzgoje.

Ljudska vzgoja temelji na najrazličnejših principih ter ima zaradi tega tudi najrazličnejša imena. Ta imena so nastala z ozirom na končni cilj, oziroma smoter, na podlagi duševne sile in ambicije iz katere izhaja in po svetovnem nazoru, v čigar mejah se gradi in brani — ljudska vzgoja.

Humanitarna vzgoja izhaja iz one psihične resničnosti, da je človeku prirojen čut človečnosti (človekoljubja), da ima človek v duši iskro človečanske (vseljidske) simpatije, da součustvuje z usodo sočloveka, da je človeku s naravo podarjeno darilo dobrote in čut ljubezni do bližnjega, kar je potrebno za najprikladnejši metodami razvijati. Humanitarna vzgoja hoče na temelju te duševne sile vzgajati dovršenega človeka in zgraditi kar najlepše razmerje med ljudmi, brez razlike na njihovo stanovsko pripadnost, brez razlike na narodnost, religio in druge temu podobne zapreke. Ideal humanitarne vzgoje je humanitarnost in človečanstvo polno ljubeznivosti do človeka in stvarstva v obče. To smer ljudske vzgoje imenujemo humanizem.

Nacionalna vzgoja izhaja iz tega temelja. Človeku je z naravo dan čut rodbinske, krvne in duševne sorodnosti, ki se da z uspehom in načeloma prav dobro krepiti in utrditi. Narodna vzgoja hoče vzgojiti pametnega ter fizično in npravnstveno krepstnega pripadnika gotovega naroda, oziroma države. Človeka ne smemo šele vzgajati v plemenitega in npravnstvenega človeka vobče, marveč mora biti plemenit in moralen potom notranjega življenjskega stanja narodne celote. To smer ljudske vzgoje imenujemo nacionalizem.

Priznanje slovenskemu šolniku

(Nov projekt učnega načrta)

Pod tem naslovom so dnevniki pred nekaj dnevi prinesli vest, da je vodilna pedagoška revija v Beogradu »Učitelj« priobčila v zadnji številki obširno razpravo tov. E. Vranca iz Studencev pri Mariboru pod naslovom »Projekat nastavnog plana i programa za narodne škole (osnovne i više narodne) u kraljevini Jugoslaviji, izrađen s naročito obzirom na § 44. zakona o nar. školama od 5. 12. 1929. godine, koji propisuje koncentraciju nastave i aktivno učešće učenika.« Projekt je tov. Vranc izdelal na poziv Prosvetnega sveta v Beogradu in ga je predložil že v mesecu oktobru 1934, kot plod 10 letnih izkustev na polju delovne šole doma in v inozemstvu.

Urednik »Učitelja« tov. Milić R. Majstorović pripominja k Vrančevemu načrtu sledeče: »U velikom broju referata naših kolega povodom novog nastavnog plana i programa, nalazi se tako isto veliki broj vanrednih misli, koje mogu da posluže kao dragocen materijal za izradu još boljeg plana i programa za naše narodne škole. Medutim, to je nedovoljno. Od kritike i primedaba valja preći na stvaranje, na izradu novog plana i programa za osmogodišnje školovanje. Jedan od tih stvaralaca jedinstvenog plana i programa za celu kraljevinu Jugoslaviju, po načelima »koncentracije nastave i aktivnog učešća učenika« — nema sumnje da je i kolega Vranc Ernest. U isto vreme ovo je, koliko je nama poznato, prvi slučaj u nas da je izrađen jedan plan i program za celokupno osnovno školovanje u punoj organskoj vezi. Iz tih razloga, kako kao svako ljudsko delo ima svojih nedostataka, mi ga publikujemo da se vidi kako i u našim redovima ima radnika doraslih ovome teškom zadatku. Kolegi Ernestu Vrancu zahvaljujemo... a g. Skali, što ga je preveo u srpsko-hrvatski.«

Tov. Vranc bazira svoj načrt v glavnem na tem, da se vsakemu šolskemu letu odredi »vodilna misel«, na katero se koncentriira vse ostalo šolsko delo. Te vodilne ideje so:

Osnovna šola:

1. razred: »Šola in dom«.
2. razred: »Letni čas«.
3. razred: »Čuvajmo naše zdravje«.
4. razred: »Čez hribe in doline«.

Višja narodna šola:

1. razred: »Lepa naša domovina«.
2. razred: »Mati priroda«.
3. razred: »Brez dela ni jela«.
4. razred: »Državljska vzgoja«.

Iz obširnega komentarja, ki je priložen elaboratu, je razvidna pedagoška, psihološka in sociološka utemeljitev vsega procesa.

Glavna zahteva Vrančevega načrta je tudi v tem, da je okvirnega značaja in da ni natrpan snovi, kot smo to navajeni od dosedanjih »planov i programov«.

Projekt se torej v obliki in ideji docela loči od dosedanje prakse, pri vsem tem pa upošteva tudi nižje organizirane šole, za katere je dodana posebna razdelitev vodilnih idej namesto dosedanjih »kolobarjev«.

Ce nič drugega, hoče Vrančev projekt opozoriti merodajne činitelje v Beogradu na to, da se nivelizacija šolstva izvede stopnjama tako, da ne bodo prizadeti oni kraji, kjer je šolstvo že danes na visoki stopnji razvoja.

Zato je »Učitelj« v veliki meri ustregel z objavo novega projekta predsem slovenskemu šolstvu, ki s svojo 8 letno docela izvedeno šolsko obveznostjo prednjači vsemu jugoslovanskemu šolstvu.

Uverjeni smo, da bo Glavni prosvetni svet resno upošteval načrt tov. Vranca, kar bo razvoju našega šolstva le v korist. Šaj je že čas, da pride ustroj našega šolstva vendar že enkrat do neke stabilnosti. Da so se pogledi na pokret delovne šole v zadnjem času izpremenili v prav zdravem pravcu celo na najvišjih mestih prosvetne uprave, nam je v dokaz odlok ministrstva prosvete O. N. br. 8185 z dne 5. febr. 1935. o pouku v narodnih šolah v smislu § 44 zakona o narodnih šolah. Torej v smislu prav tistega §, na katerem temelji Vrančev učni načrt.

Splošne vesti

II. POČITNIŠKI TEČAJ PEDAGOŠKE CENTRALE V MARIBORU

Pedagoška centrala v Mariboru priredi v dnevih od 11. do 25. avgusta t. l. svoj II. počitniški pedagoški tečaj v Mariboru. Program tečaja bo v glavnem sledeč:

1. Osnove teoretske pedagogike. — Šilih.
2. Kritičen pretres jugoslovanskega ped. slovstva, izišlega po osvobojenju — Ljubunčič.
3. Psihologija šolskega novince. — Fink.
4. Domoznanski pouk v sodobni narodni šoli. — Senkovič.
5. Novejšje metode elementarnega čitalnega in pisalnega pouka. — Fink.
6. Teorija in praksa strnjene pouka. — Vranc.
7. Izbrana poglavja iz posebne didaktike slov. jezikovnega pouka. — Glinškova.
8. Izbrana poglavja iz zgodovinskega pouka. — Žerjav.
9. Zmisel, namen in možnosti rokotvorne pouka. — Robnik.
10. Izbrana poglavja iz posebne didaktike risalnega pouka. — Klopčič.

Metodična predavanja bodo po možnosti spojena s praktičnimi nastopi.

P. C. je preskrbela hrano in stanovanje deloma v Dijaškem, deloma v Učiteljskem domu za dnevno ceno 20 Din, ev. 25 Din. — Vpisnina znaša 40 Din, od katerih naj se vpošle 20 Din s prijavo, ostalih 20 Din je plačati ob začetku tečaja.

Reflektanti naj se prijavijo najkasneje do 15. jun. t. l. tajnici P. C. Josipini Mlačnikovi, učiteljici v Mariboru, Vrtna ulica 23.

Odbor upa, da se bo temu razpisu tudi letos odzvalo čim večje število učiteljsva iz vseh krajev dravske banovine.

Pedagoška Centrala v Mariboru.

— Zahvala gosp. ministra prosvete za pozdrave z veličastnega zbora dne 9. marca v Ljubljani:

Gospodin Jože Župančič, predsednik zbora 9 sreskih društva JUU — Litija.

Poštovani gospodine,

Po naređenju gosp. Ministra najlepše zahvaljujem na iskrenim pozdravih koje ste poslali sa Masarikove proslave u Ljubljani.

Šef Kabineta Ministra prosvete, podpis.

— Tovarišice upraviteljice in tovariše upravitelje ponovno prosimo naj nemudoma pošljejo dolžne prispevke za pergamentne pole, ki so jih podpisali učenci narodnih šol.

† ANTON VOGRINEC.

V sredini Slovenskih goric pri Sv. Antonu je v lepi starosti 74 let umrl tovariš Vogrinec Anton, nadučitelj v pokoju. Bil je eden izmed tistih trdnih neomajnih značajev, ki ni klonil nikdar v tistih hudih avstrijskih časih. 43 leta je učiteljeval aktivno in sicer pri Kapeli potem pa pri Sv. Antonu. Znal si je pridobiti prebivalstvo, saj to je pričal veličastni pogreb.

nom. Z državljansko vzgojo mora biti izklesana skupna volja k uspešnemu sodelovanju pri zgradbi, vzdrževanju, razmahu in obrambi države. Pri državljanski vzgoji se ne sme računati s podzavestnim narodnim čutom, marveč je potrebno sodelovati iz prepričanja, da jamči država za življenje svojih pripadnikov in da jim nudi mnogo pravic. Po poti razuma je treba združevati ljudi k sodelovanju in za uresničenje moralnih in gospodarskih teženj, ki morajo biti skupne vsem državljanom.

Osební, narodni, religiozni ali gospodarski individualizem osamlja ljudi in skupine, državljanstvo pa jih mora usposabljaati in zbliževati za skupno koristno delo. Narod, kot prirojena družba ljudi, ne more prisiliti svojih pripadnikov k mirnemu delu, h kazni, k pravnemu redu, ako tudi hoče, čisto ne more geseči niti, da otroci izpolnjujejo zapovedi. Za dovršenejšje in sigurnejše sožitje je treba države, njenih zakonov in moči, ki skrbijo za izvajanje teh zakonov; država skrbi za upravo, ki vzdržuje med državljani ene države red in vzdržuje tudi z drugimi državami mednarodne določbe.

Državljska vzgoja mora biti objektivna, stvarna, ne sme imeti agitacijskih tendenc ali strankarsko-političnega ozadja, i. t. d. Ona je vzgoja za življenje brez predsodkov, je vzgoja, ki uči spoznavati in razumeti ljudi in svet, je vzgoja k državljanski in verski strpljivosti. To je vzvišen moralni ideal, ki je vreden sodelovanja vseh onih, ki imajo srce in ljubijo narod.

Religiozna ali verska vzgoja izhaja iz verskega čuta in vzgaja ljudi v prepričane

Sistem javnega izobraževanja na Češkoslovaškem

(Iz češčine prevedel V. K.)

Javno prosvetno delo na Češkoslovaškem ima namen pritegniti vse prebivalstvo k izobraževanju: enako mestno, kakor podeželsko; kulturno uravnovesiti prebivalstvo v posameznih pokrajinah in najrazličnejših narodnostih s sistematičnim delom; povsod enako širiti prosveto. Vsakdo mora imeti isto pravico do prosvete in kulture.

Cilj te prosvetne akcije je naj bo najvišji dosegljiv kulturni ideal, prav tako kakor ideal državljanskega sožitja državljanov v češkoslovaški republiki.

Vodilne misli so izražene z naslednjimi gesli:

- Izobrazbo vsem.
- S prosveto k demokraciji.
- Z zdravim vzgojo k duševnemu življenju vseh državljanov.
- Za ljudstvo najboljše knjigo.
- S predavanjem, knjigo, časopisom, gledališčem, filmom in radiom k srcu, razumu in volji vseh državljanov.
- Z moralno silo posameznikov k sili naroda in države.
- Za zdravje ljudstva! Zdrav posameznik — zdrava družina, zdrava družina — zdrava država.
- Z vzgojo ljudstva h gospodarski harmoniji.
- Z vzgojo ljudstva k dobri upravi občin.
- Z vzgojo ljudi k socialnemu občestvu.
- Z vzgojo k višji kulturni stopnji.

